

— ΜΑΙΟΣ 2026 —

ΤΩΡΑ ~~ΔΕΝ~~ ΕΙΝΑΙ Η ΩΡΑ ΝΑ ΜΙΛΗΣΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΗ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΚΟΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

HIAS GREECE · REFUGEE SUPPORT AEGEAN (RSA) · VOULIWATCH ·
GREEK COUNCIL FOR REFUGEES (GCR) · HELLENIC LEAGUE FOR HUMAN RIGHTS · HOMO DIGITALIS · REPORTERS UNITED · SOLOMON

Οριζόντια ζητήματα κράτους δικαίου στην Ελλάδα

Σημαντικές νομικές, δικαστικές και πολιτικές εξελίξεις που σχετίζονται άμεσα με την κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ελλάδα έχουν λάβει χώρα μετά την έκθεση που καταθέσαμε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Ιανουάριο 2026 και το προσάρτημα του Φεβρουαρίου 2026. Το παρόν δεύτερο προσάρτημα στην έκθεσή μας παρέχει μια επισκόπηση αυτών των εξελίξεων και πρέπει να διαβαστεί σε συνδυασμό με τις προηγούμενες συνεισφορές μας στην Έκθεση για το Κράτος Δικαίου.

Αξιολόγηση του κράτους δικαίου και χρήση της Έκθεσης της Επιτροπής

1. Οι ανησυχίες και η κριτική μας στην έκθεση **In Lieu of Epilogue** έχουν επιδεινωθεί περαιτέρω τους τελευταίους μήνες. Σημειώνουμε με ανησυχία ότι οι δημόσιες δηλώσεις του Ευρωπαίου Επιτρόπου Δημοκρατίας, Δικαιοσύνης, Κράτους Δικαίου και Προστασίας Καταναλωτών κατά την αποστολή του στην Ελλάδα στις 12 Μαΐου 2026 δεν φαίνεται να περιέχουν καμία αναφορά στις ελλείψεις που επισημαίνονται συστηματικά στην Έκθεση για το Κράτος Δικαίου ούτε στην ανάγκη λήψης διορθωτικών μέτρων εκ μέρους της ελληνικής κυβέρνησης. Ο Επίτροπος δήλωσε: «...μπορώ να αναγνωρίσω την εξαιρετική συνεργασία που έχουμε σε ζητήματα κράτους δικαίου και μπορώ να αναγνωρίσω τη σημαντική πρόοδο που έχετε σημειώσει τα τελευταία χρόνια. Δεν θα αμφισβητήσω τις μεταρρυθμίσεις που έχουν εισαχθεί και το περιβάλλον κράτους δικαίου εδώ στην Ελλάδα που σας έχει βοηθήσει να αναπτυχθείτε και να αναπτύξετε την οικονομία...»¹
2. Οι δηλώσεις αυτές έρχονται σε μια κρίσιμη στιγμή, κατά την οποία εξακολουθούν να καταγράφονται σοβαρές, διχαστικές παραβιάσεις του κράτους δικαίου και να αμφισβητούνται ευθέως θεσμοί από την ελληνική κυβέρνηση, μεταξύ των οποίων και η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (EPPO), όπως εκτίθεται παρακάτω. Δυστυχώς, εντείνουν τις ήδη υφιστάμενες ανησυχίες μας σχετικά με την προθυμία και την ικανότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να αξιολογεί με τρόπο ουσιαστικό, ενδεδειγμένο και ανεξάρτητο την κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ελλάδα.
3. Εν τω μεταξύ, η ελληνική κυβέρνηση συνεχίζει να παραπέμπει επανειλημμένα στην Έκθεση για το Κράτος Δικαίου της Επιτροπής ως απόδειξη ότι η κατάσταση του κράτους δικαίου βελτιώνεται στην Ελλάδα. Κατά τη διάρκεια συζήτησης για το κράτος δικαίου που διεξήχθη στις 16 Απριλίου 2026 στη Βουλή των Ελλήνων, κατόπιν αιτήματος του αξιωματικού κόμματος της αντιπολίτευσης ΠΑΣΟΚ, ο Πρωθυπουργός δήλωσε: «Έχω εδώ την έκθεση για το κράτος δικαίου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής... αν υπάρχει ένα κείμενο που γίνεται αποδεκτό σε όλη την Ευρώπη ως σημείο αναφοράς για την κατάσταση του κράτους δικαίου σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής

¹ Συνάντηση του Πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη με τον Ευρωπαίο Επίτροπο Δημοκρατίας, Δικαιοσύνης, Κράτους Δικαίου και Προστασίας Καταναλωτών Michael McGrath, 12 Μαΐου 2026, [URL](#).

Ένωσης, είναι αυτό το κείμενο. Πιστεύω ότι το έχετε διαβάσει. Και φαντάζομαι ότι διαπιστώνετε, αφού το διαβάσατε, ότι η Ελλάδα έχει σημειώσει ιδιαίτερα σημαντική πρόοδο σε ζητήματα κράτους δικαίου τα τελευταία χρόνια. Είμαστε μια κυβέρνηση που συμμορφώνεται με τα αιτήματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και προσπαθούμε να διορθώνουμε τις χρόνιες ατέλειες χρόνο με τον χρόνο... Γιατί τίποτα απ' όσα λέτε δεν επιβεβαιώνεται σε καμία αξιόπιστη διεθνή απολογισμό για την κατάσταση του κράτους δικαίου στη χώρα; Γιατί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναφέρει τίποτα απ' αυτά που λέτε; Γιατί να σας πιστέψουν οι Έλληνες πολίτες; Εσάς; Την Ευρωπαϊκή Επιτροπή;»²

4. Αυτές οι δηλώσεις καταδεικνύουν για άλλη μια φορά τις ανησυχίες που έχουμε εκφράσει στην Επιτροπή σχετικά με τη χρήση της Έκθεσης για το Κράτος Δικαίου από την κυβέρνηση για να στηρίξει ένα εγχώριο αφήγημα βελτίωσης και να αγνοήσει διάχυτες και επίμονες δυσλειτουργίες.

Σκάνδαλο παρακολουθήσεων «Ελληνικό Watergate»

5. **Άρνηση επανέναρξης της έρευνας για τη χρήση του λογισμικού Predator από την ΕΥΠ:** Το πρώτο προσάρτημα στην έκθεσή μας σημειώνει ότι το Μονομελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών καταδίκασε στις 26 Φεβρουαρίου 2026 τους τέσσερις ιδιώτες που κατηγορήθηκαν για τη χρήση του λογισμικού κατασκοπείας Predator εναντίον ευρέος φάσματος στόχων - ζήτημα που αναλύθηκε λεπτομερώς ως **Οριζόντιο Ζήτημα Κράτους Δικαίου** στην έκθεσή μας και σε προηγούμενες αναφορές. Το δικαστήριο διαβίβασε την απόφασή του στην εισαγγελία και ζήτησε τη διερεύνηση πιθανής ευθύνης, μεταξύ άλλων για το αδίκημα της κατασκοπείας, τόσο των τεσσάρων καταδικασθέντων όσο και επιπλέον προσώπων. Η απόφαση ανέδειξε νέα στοιχεία που προέκυψαν από τη δίκη, ενδεικτικά αλλά όχι περιοριστικά: (i) την παραδοχή του βουλευτή της ΚΙΝΑΛ Σταμάτη Τριμπάλη κατά την κατάθεσή του ότι έδωσε ψευδή μαρτυρία ενώπιον της εξεταστικής επιτροπής της Βουλής το 2022, αφού είχε προηγουμένως λάβει τον κατάλογο ερωτήσεων που θα του τίθεντο· (ii) στοιχεία για την παρουσία οχήματος Intellexa εντός των φυλασσόμενων εγκαταστάσεων της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (ΕΥΠ) στην Αγία Παρασκευή· (iii) παραδοχή του κατόχου της τραπεζικής κάρτας που χρησιμοποιήθηκε για την πληρωμή των SMS που εστάλησαν σε στόχους του Predator, κ. Αιμίλιου Κοσμίδη, ότι είχε λάβει την εν λόγω προπληρωμένη κάρτα από γνωστό του που εργαζόταν σε εταιρεία τηλεπικοινωνιών και είχε παράσχει συνδρομή στην ΕΥΠ.³ Από την πλευρά του, ο ιδρυτής της Intellexa επανέλαβε -μετά την προαναφερθείσα απόφαση- ότι η εταιρεία προσφέρει τις υπηρεσίες της αποκλειστικά σε κυβερνήσεις και διωκτικές αρχές.⁴

² Βουλή των Ελλήνων, Ολομέλεια Debate P2, 16 Απριλίου 2026, [URL](#).

³ in.gr, 'Ο Ντίλιαν δίνει την κυβέρνηση για το σκάνδαλο υποκλοπών: Παρέχουμε τεχνολογία μόνο σε κυβερνήσεις και αρχές επιβολής του νόμου', 13 Μαρτίου 2026, [URL](#).

⁴ in.gr, 'Ο Ντίλιαν δίνει την κυβέρνηση για το σκάνδαλο υποκλοπών: Παρέχουμε τεχνολογία μόνο σε κυβερνήσεις και αρχές επιβολής του νόμου', 13 March 2026, [URL](#).

6. Στις 27 Απριλίου 2026, ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, Κωνσταντίνος Τζαβέλλας αποφάσισε να μην επαναλάβει την ποινική έρευνα για το σκάνδαλο παρακολουθήσεων «Ελληνικό Watergate», παρά το γεγονός ότι είχε προηγουμένως ενημερωθεί για την επικείμενη κατάθεση έξι επιπλέον ποινικών μηνύσεων από θύματα του λογισμικού Predator.⁵ Σύμφωνα με δημοσιεύματα, ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου έκρινε ότι δεν είχαν προκύψει νέα στοιχεία που να δικαιολογούν την επανέναρξη της ποινικής έρευνας.⁶ Έντονη κριτική κατά της άρνησης επανέναρξης της έρευνας υπό το φως των αποδεικτικών στοιχείων που ανέκυψαν στη δίκη του Πλημμελειοδικείου Αθηνών έχει ασκηθεί από δικηγορικούς συλλόγους και άλλους φορείς.⁷
7. Στις 7 Μαΐου 2026, ο πρώην υπουργός Χρήστος Σπίρτζης κατέθεσε αίτηση επανάληψης της ποινικής έρευνας (αίτηση ανάσχυσης από το αρχείο) και αίτημα εξαιρέσεως του κ. Τζαβέλλα από την εκδίκαση της υπόθεσης λόγω μεροληψίας (αίτηση εξαιρέσεως).⁸ Υπενθυμίζεται ότι ο κ. Τζαβέλλας είχε υπηρετήσει κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα ως εποπτεύων εισαγγελέας της ΕΥΠ και είχε εγκρίνει πολλές διατάξεις παρακολούθησης, μεταξύ άλλων εκείνη του κ. Θανάση Κουκάκη.⁹
8. Στις 20 Μαΐου 2026, η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής των Ελλήνων πραγματοποίησε ακρόαση με τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου κ. Κωνσταντίνο Τζαβέλλα και τον Διοικητή της ΕΥΠ κ. Θεμιστοκλή Δεμίρη. Ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου αρνήθηκε να παραστεί, δηλώνοντας ότι η εμφάνισή του ενώπιον της κοινοβουλευτικής επιτροπής θα παραβίαζε την αρχή της διάκρισης των εξουσιών.¹⁰
9. Οι ανωτέρω εξελίξεις επιβεβαιώνουν τις μακροχρόνιες ανησυχίες μας για την **έλλειψη Ανεξαρτησίας και Αποτελεσματικότητας της Εισαγγελικής Υπηρεσίας**, μέσω σοβαρών κενών στην αμεροληψία και την πληρότητα των ερευνών που διενεργήθηκαν από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου στο σκάνδαλο παρακολουθήσεων «Ελληνικό Watergate».
10. **Μη συμμόρφωση της ΕΥΠ με το νομοθετικό πλαίσιο παρακολουθήσεων:** Σημαντικές εξελίξεις στο σκάνδαλο «Greek Watergate» έχουν προκύψει πέραν της χρήσης του λογισμικού Predator. Στις 18 Μαΐου 2026, η Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας εξέδωσε απόφαση επί αίτησης ακύρωσης που υπέβαλε ο δημοσιογράφος Θανάσης Κουκάκης σχετικά με την παρακολούθησή

⁵ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 'Άρειος Πάγος: Δεν ανασύρεται από το αρχείο η υπόθεση των υποκλοπών', 27 Απριλίου 2026, [URL](#).

⁶ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 'Άρειος Πάγος: Δεν ανασύρεται από το αρχείο η υπόθεση των υποκλοπών', 27 Απριλίου 2026, [URL](#).

⁷ ΔΣΑ, 'Συνέντευξη Τύπου στον ΔΣΑ για τηλεφωνικές υποκλοπές', 5 Μαΐου 2026, [URL](#); ΔΣΘ 'Απόφαση Δ.Σ.Θ. για υποκλοπές', 8 Μαΐου 2026, [URL](#).

⁸ Νομική Βιβλιοθήκη, 'Υποκλοπές – Predator: Δύο αιτήσεις Σπίρτζη στον Άρειο Πάγο για ανάσχυση της δικογραφίας και εξαιρέση Τζαβέλλα', 7 Μαΐου 2026, [URL](#).

⁹ Εfsyn, 'Ψεκάστε, συγκαλύψτε, τελειώσατε', 23 September 2022, [URL](#).

¹⁰ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 'Υποκλοπές: Επιστολή Τζαβέλλα στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας – Γιατί αρνήθηκε να προσέλθει', 20 Μαΐου 2026, [URL](#).

του από την ΕΥΠ για λόγους εθνικής ασφάλειας.¹¹ Το Συμβούλιο της Επικρατείας σημείωσε ότι «η ΕΥΠ έχει κατ' επανάληψη αρνηθεί να ενημερώσει την ΑΔΑΕ για τους λόγους άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών του αιτούντος» μέσω «αντιφατικών δηλώσεων ως προς τη διατήρηση των σχετικών πληροφοριών και τη συνεχή αναφορά στον εμπιστευτικό τους χαρακτήρα», καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι η **Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ)** αδυνατεί να ασκήσει τις εξουσίες και την αποστολή της. Με την εν λόγω προσωρινή απόφαση, το Συμβούλιο της Επικρατείας διέταξε την ΕΥΠ να διαβιβάσει στην ΑΔΑΕ τον φάκελο παρακολούθησης του αιτούντος εντός τριών μηνών και να τον ανασυστήσει σε περίπτωση που έχει καταστραφεί.¹²

11. Όπως προαναφέρθηκε, στις 20 Μαΐου 2026 ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου αρνήθηκε να εμφανιστεί ενώπιον της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής για ακρόαση σχετικά με το σκάνδαλο «Greek Watergate». Από την πλευρά του, ο Διοικητής της ΕΥΠ παρέστη και δήλωσε, μεταξύ άλλων, ότι (i) τα αιτήματα προς την ΕΥΠ για παρακολούθηση υποβάλλονται συχνά προφορικά και όχι γραπτά, (ii) ο φάκελος της υπόθεσης παρακολούθησης του επικεφαλής του κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης ΠΑΣΟΚ, βουλευτή Νικολάου Ανδρουλάκη, περιέχει μόνο τη διάταξη παρακολούθησης και όχι τους λόγους για τους οποίους επικαλέστηκαν συνθήκες εθνικής ασφάλειας.¹³

12. Υπενθυμίζουμε ότι η ΕΥΠ δεν έχει ακόμη συμμορφωθεί με την απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας τον Απρίλιο 2024, η οποία υποχρέωνε το κράτος να ενημερώσει τον κ. Ανδρουλάκη για τους συγκεκριμένους λόγους παρακολούθησής του,¹⁴ ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα της επίμονης αποτυχίας της εκτελεστικής εξουσίας να διασφαλίσει την **Εφαρμογή των Δικαστικών Αποφάσεων**.¹⁵ Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αφιερώσει ειδική αναφορά στην απόφαση του Απριλίου 2024 σε προηγούμενες Εκθέσεις για το Κράτος Δικαίου και οφείλει να διατυπώσει συγκεκριμένες συστάσεις προς την ελληνική κυβέρνηση για την εφαρμογή της.¹⁶ Η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας τον Μάιο 2026 ενισχύει περαιτέρω την ανάγκη συμμόρφωσης της ΕΥΠ με το νομοθετικό πλαίσιο για τις παρακολουθήσεις.

13. **Άρνηση σύστασης κοινοβουλευτικής εξεταστικής επιτροπής για τη διερεύνηση διασύνδεσης ΕΥΠ με το λογισμικό Predator:** Στις 22 Μαΐου 2026, η Βουλή των Ελλήνων εξέτασε αίτημα του κόμματος

¹¹ ΣΤΕ, Απόφαση 709/2026, 18 Μαΐου 2026, [URL](#).

¹² GCR, 'Order to initiate criminal prosecution for homicide with eventual intent against the commander of a Hellenic Coast Guard vessel', 20 May 2026, [URL](#).

¹³ in.gr, 'Υποκλοπές: «Στρίμωξε» τον Δεμίρη ο Ανδρουλάκης – «Σταματήστε να περιφρονείτε τη νοημοσύνη μας» – Όλος ο διάλογος', 20 Μαΐου 2026, [URL](#).

¹⁴ ΣΤΕ, Απόφαση 465/2024, 5 Απριλίου 2024.

¹⁵ Σημ. επίσης Το Νίμα, 'Η απόφαση του ΣΤΕ και οι υποκλοπές', 27 Μαΐου 2026, [URL](#); ECtHR, *Androulakis v. Greece*, App No 20986/24, Communicated 18 December 2025, [URL](#).

¹⁶ European Commission, *2024 Rule of Law Report Country Chapter Greece*, SWD(2024) 808, 24 July 2024, 29.

της αξιωματικής αντιπολίτευσης ΠΑΣΟΚ για τη σύσταση εξεταστικής επιτροπής σύμφωνα με το άρθρο 68 παρ. 2 του Συντάγματος, με σκοπό τη διερεύνηση των διασυνδέσεων μεταξύ ΕΥΠ και του λογισμικού Predator.¹⁷ Η εν λόγω συνταγματική διάταξη επιτρέπει τη σύσταση εξεταστικών επιτροπών με πλειοψηφία 2/5, εξαιρουμένων των επιτροπών για θέματα εξωτερικής πολιτικής και άμυνας, οι οποίες απαιτούν απόλυτη πλειοψηφία. Η κυβερνητική πλειοψηφία υποστήριξε ότι το υπό εξέταση θέμα ενέπιπτε στην εξαίρεση αυτή και ως εκ τούτου απαιτούσε απόλυτη πλειοψηφία. Η κυβερνητική παράταξη καταψήφισε τη σύσταση εξεταστικής επιτροπής και το αίτημα απορρίφθηκε. Το 2022, η Βουλή των Ελλήνων είχε εγκρίνει τη σύσταση εξεταστικής επιτροπής για τις δραστηριότητες της ΕΥΠ και ενδεχόμενη διασύνδεσή της με τη χρήση του Predator με πλειοψηφία 2/5, χωρίς επίκληση εξαίρεσης λόγω εξωτερικής πολιτικής ή άμυνας.¹⁸

14. **Μεταρρύθμιση στελέχωσης της ΕΥΠ:** Στις 18 Μαΐου 2026, το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης κατέθεσε στη Βουλή νομοσχέδιο για την εφαρμογή του Εκτελεστικού Κανονισμού 2022/1463.¹⁹ Το νομοσχέδιο περιλαμβάνει κεφάλαιο με τίτλο «λοιπές διατάξεις» που προβλέπει την προσθήκη νέου άρθρου 16Α στον ν. 3649/2008 για την ΕΥΠ. Η επίμαχη διάταξη επιτρέπει τη μόνιμη τοποθέτηση πολιτικών υπαλλήλων του δημόσιου τομέα σε αποσπασμένες θέσεις στην ΕΥΠ («κατά παρέκκλιση από κάθε γενική ή ειδική διάταξη».²⁰ Το νομοσχέδιο αποτελεί ακόμη μια ένδειξη των επίμονων ελλείψεων στη διαφάνεια και την ποιότητα της **Νομοθετικής Διαδικασίας**.

Δικαιοσύνη

Ανεξαρτησία και αποτελεσματικότητα της εισαγγελικής υπηρεσίας

15. **Δεκτή έφεση κατά της αρχειοθέτησης της διερεύνησης για το περιστατικό του Λιμενικού στη Χίο το 2023:** Στο πρώτο προσάρτημα της έκθεσής μας αναφέραμε ότι ο Ναυτικός Εισαγγελέας (Εισαγγελία Ναυτοδικείου Πειραιά) αποφάσισε τον Νοέμβριο 2025 να θέσει στο αρχείο ποινική καταγγελία σχετική με περιστατικό της 20ής Οκτωβρίου 2023, κατά το οποίο σκάφος του Ελληνικού Λιμενικού εμβόλισε πλοiάριο με αιτούντες άσυλο ανοιχτά της Χίου, προκαλώντας τον θάνατο ενός Σύρου αιτούντος άσυλο και σοβαρό τραυματισμό τουλάχιστον πέντε άλλων. Έφεση που ασκήθηκε τον Ιανουάριο 2026 κατά της απόφασης αυτής έγινε δεκτή τον Μάιο 2026 από τον Εισαγγελέα Αναθεωρητικού Δικαστηρίου. Ο Εισαγγελέας Αναθεωρητικού Δικαστηρίου έδωσε

¹⁷ Hellenic Parliament, Plenary Debate PKH', 22 May 2026, [URL](#).

¹⁸ in.gr, 'Εξεταστική υποκλοπών: Ο Τασούλας του 2022 «αδειάζει» το Μαξίμου του 2026', 26 May 2026, [URL](#).

¹⁹ Commission Implementing Regulation (EU) 2022/1463 of 5 August 2022 setting out technical and operational specifications of the technical system for the cross-border automated exchange of evidence and application of the 'once-only' principle in accordance with Regulation (EU) 2018/1724 of the European Parliament and of the Council [2022] OJ L 231/1.

²⁰ Dnews, 'Στήνουν «ΠαραΕΥΠ» Μητσοτάκη μέσα στην ΕΥΠ με μονιμοποιήσεις αποσπασμένων για έλεγχο της επόμενης μέρας', 25 May 2026, [URL](#).

εντολή στον Ναυτικό Εισαγγελέα να ασκήσει ποινική δίωξη κατά του κυβερνήτη του σκάφους του Λιμενικού για ανθρωποκτονία από αμέλεια, βαριά σωματική βλάβη από αμέλεια και πολλαπλές κατηγορίες επικίνδυνης σωματικής βλάβης, αφού διαπίστωσε «ειδικές ενδείξεις» και «εύλογη υπόνοια» ότι το σκάφος του Λιμενικού εμβόλισε το πλοιάριο που μετέφερε αιτούντες άσυλο.²¹

16. **Επίμονη απουσία αποτελεσματικών ερευνών για επαναπροωθήσεις:** Η ελληνική κυβέρνηση και οι ελληνικές δικαστικές αρχές εξακολουθούν να επιδεικνύουν κατάφωρη απροθυμία να κινήσουν ποινική έρευνα για πρόσφατα δημοσιεύματα που τεκμηριώνουν νέα περιστατικά Αναγκαστικής Εξαφάνισης Ατόμων που Αναζητούν Διεθνή Προστασία [blocked] στην περιοχή του Έβρου. Οι καταγγελίες αυτές περιλαμβάνουν ισχυρισμούς **περί αναγκαστικής στρατολόγησης μεταναστών για επιχειρήσεις επαναπροώθησης**,²² που επιβεβαιώνονται σε ορισμένες περιπτώσεις από Εκθέσεις Σοβαρών Συμβάντων (SIR) του Γραφείου Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Frontex.²³ Εξ όσων γνωρίζουμε, καμία ποινική έρευνα δεν έχει κινηθεί από την εισαγγελική υπηρεσία, ούτε η Ελληνική Αστυνομία έχει ξεκινήσει πειθαρχικές διαδικασίες.²⁴ Από την πλευρά του, ο Πρωθυπουργός έχει δηλώσει ότι είναι «εντελώς ανενημέρωτος» για τις καταγγελίες αυτές,²⁵ ενώ ο Υπουργός Μετανάστευσης και Ασύλου υποστήριξε ότι «το BBC ουσιαστικά υιοθετεί τις καταγγελίες παράνομων μεταναστών διακινητών».²⁶ Η Επιτροπή έχει δηλώσει ότι «είναι ευθύνη των κρατών μελών να διερευνούν τυχόν καταγγελίες διαπιστώνοντας τα πραγματικά περιστατικά».²⁷

17. Όσον αφορά άλλες περιπτώσεις **Αστυνομικής Βίας**, η έκθεσή μας σημειώνει ότι ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών Αθηνών έθεσε στο αρχείο τον Ιανουάριο 2026 την ποινική έρευνα για τον θάνατο του Mohammad Kamran εντός αστυνομικού τμήματος, μετά από οκτώ ημέρες κράτησης με εμφανή σημάδια σωματικής κακοποίησης. Στις 26 Μαΐου 2026, ο Συνήγορος του Πολίτη ολοκλήρωσε αυτεπάγγελτη έρευνα για το περιστατικό, διαπιστώνοντας «σαφείς ενδείξεις πειθαρχικής ευθύνης αστυνομικών εν ενεργεία» που παρέλειψαν να διαφυλάξουν τη σωματική ακεραιότητα και αξιοπρέπεια του θύματος και το άφησαν αβοήθητο στο αστυνομικό τμήμα, οδηγώντας στον θάνατό του. Ως προς τα σωματικά τραύματα που ήταν ορατά στο σώμα του θύματος, ο Συνήγορος διαπίστωσε «βάσιμες ενδείξεις ότι μέρος αυτών προκλήθηκε κατά την κράτησή του σε

²¹ GCR, 'Order to initiate criminal prosecution for homicide with eventual intent against the commander of a Hellenic Coast Guard vessel', 20 May 2026, [URL](#).

²² BBC, 'Greek police using masked migrants to forcibly push other migrants back across border', 14 April 2026, [URL](#). See also Solomon, '100 days: The refugees forced to push back other migrants at Europe's border', 21 May 2026, [URL](#).

²³ GCR, 'News from the field - March 2026', [URL](#).

²⁴ Ministry of Citizen Protection, Reply to parliamentary question, 7017/4/28169-ε', 6 May 2026, [URL](#).

²⁵ BBC, 'Greek police using masked migrants to forcibly push other migrants back across border', 14 April 2026.

²⁶ Παραπολιτικά, 'Πλειύρης: Αιχμές κατά του BBC για τη στάση του στο μεταναστευτικό - "Υποστηρίζει τα επιχειρήματα των διακινητών"', 16 April 2026, [URL](#).

²⁷ EU Observer, 'Years of evidence and still no admission from EU Commission on Greek pushbacks', 16 April 2026, [URL](#).

προγενέστερα αστυνομικά τμήματα». Διατυπώθηκε επίσης κριτική για την έλλειψη βιντεοσκόπησης εντός των αστυνομικών τμημάτων και για σειρά ελλείψεων καθ' όλη την οκταήμερη κράτησή του εκεί.²⁸

18. Οι εξελίξεις αυτές ενισχύουν περαιτέρω τις πάγιες ανησυχίες μας σχετικά με την **έλλειψη αποτελεσματικών μηχανισμών λογοδοσίας** για παραβατικές πράξεις οργάνων επιβολής του νόμου. Τα ζητήματα αυτά έχουν επισημανθεί πρόσφατα και από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης στο πλαίσιο της εποπτείας της Εκτέλεσης Αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) κατά της Ελλάδας. Στην απόφαση της 11ης Μαρτίου 2026 για την εκτέλεση των υποθέσεων ομάδων Sidiropoulos & Papakostas κατά Ελλάδας και Alkhatib κατά Ελλάδας, που αφορούν μεταξύ άλλων αναποτελεσματικές ποινικές έρευνες για κακομεταχείριση και θανατηφόρες επιχειρήσεις της Ελληνικής Αστυνομίας και του Λιμενικού Σώματος, η Επιτροπή Υπουργών τόνισε ιδίως ότι:²⁹

- ❖ «... η έλλειψη ενδεδειγμένης διερεύνησης ποινικών υποθέσεων σχετικών με καταγγελίες κακομεταχείρισης έχει αναγνωρισθεί από το Δικαστήριο ως διατομεακό ζήτημα σε πολλές αποφάσεις που εκκρεμούν ενώπιον της Επιτροπής Υπουργών· εξέφρασαν τη λύπη τους για την έλλειψη προόδου στη διεξαγωγή στοχευμένων, ευρείας κλίμακας εκπαιδευτικών δράσεων για εισαγγελείς και δικαστές, που παραμένουν αναγκαίες· κάλεσαν τις αρχές να εξετάσουν κάθε πιθανό μέσο περαιτέρω δράσης ώστε οι ποινικές έρευνες να είναι επαρκώς ενδεδειγμένες και να διεξάγονται κατά πλήρως συμβατό με τη Σύμβαση τρόπο...»
- ❖ «... υπογράμμισαν, όπως εκτέθηκε ανωτέρω, την ανάγκη πλήρους εμπλοκής των αρχών σε ένα εκτεταμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης για εισαγγελείς και δικαστές, το οποίο, στο πλαίσιο της παρούσας ομάδας, θα πρέπει ιδίως να περιλαμβάνει τα ναυτοδικεία και τους εισαγγελείς τους, λόγω της ειδικής τους αρμοδιότητας· κάλεσαν τις αρχές να υποβάλουν την αξιολόγησή τους για τα απαιτούμενα μέτρα σε απάντηση στις ειδικές διαπιστώσεις του Δικαστηρίου στις υποθέσεις Almuqhlis και Al-Maliki σχετικά με την έλλειψη ανεξαρτησίας των ερευνών.»

19. Η αντιμετώπιση των ελλειμμάτων που εντοπίζονται στη νομολογία του ΕΔΔΑ απαιτεί απτές μεταρρυθμίσεις στο ποινικό σύστημα δικαιοσύνης και στη λειτουργία της εισαγγελικής αρχής, όπως αναδείχθηκε στην έκθεσή μας και όπως επισημαίνεται σταθερά στις συστάσεις μας προς την Επιτροπή. Από την πλευρά της, η ελληνική κυβέρνηση έχει επανειλημμένα απαντήσει³⁰ σε αυτές τις ανησυχίες παραπέμποντας στην επικείμενη σύσταση ανεξάρτητου μηχανισμού

²⁸ Ombudsman, 'Πόρισμα για τον θάνατο πολίτη Πακιστάν σε αστυνομικό τμήμα της Αθήνας', 26 May 2026, [URL](#).

²⁹ Council of Europe Committee of Ministers, CM/Del/Dec(2026)1553/H46-19, 11 March 2026, [URL](#).

³⁰ For instance, Greek Government, *Communication in Safi v. Greece*, DH-DD(2026)655, 11 May 2026, para 22, [URL](#); *Action Report in Sidiropoulos & Papakostas v. Greece*, DH-DD(2025)1506, 17 December 2025, 28, [URL](#); DH-DD(2025)491, 24 April 2025, 14, [URL](#).

παρακολούθησης για τη διαλογή (screening) και τις διαδικασίες ασύλου στα σύνορα, σύμφωνα με τον Κανονισμό Διαλογής και τον Κανονισμό Διαδικασιών Ασύλου.³¹ Το άρθρο 39 του ν. 5303/2026³² όρισε την **Εθνική Αρχή Διαφάνειας** (ΕΑΔ) ως τον ανεξάρτητο μηχανισμό παρακολούθησης της εφαρμογής των ανωτέρω Κανονισμών. Η διάταξη αυτή, που εισήχθη σε άσχετο νομοσχέδιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης περί κληρονομικού δικαίου χωρίς δημόσια διαβούλευση, επιβεβαιώνει εκ νέου τις διαχρονικές μας ανησυχίες για τη Νομοθετική Διαδικασία. Επιπλέον, η ΕΑΔ δεν πληροί τα ελάχιστα εχέγγυα ανεξαρτησίας που απαιτούνται από το άρθρο 10(2) του **Κανονισμού Διαλογής**.³³

Διορισμός και επιλογή δικαστών, εισαγγελέων και προέδρων δικαστηρίων

20. **Παρεμπόδιση και στοχοποίηση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας:** Στο πλαίσιο του «σκανδάλου ΟΠΕΚΕΠΕ» για κακοδιαχείριση κονδυλίων της ΕΕ στον αγροτικό τομέα, μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου στοχοποίησαν την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, δηλώνοντας μεταξύ άλλων ότι δεν είναι «σοβαρός θεσμός»,³⁴ ενώ ο Πρωθυπουργός την κάλεσε να «αποδείξει στην πράξη την ουδετερότητά της και τον τρόπο που πρέπει να ασκεί τα καθήκοντά της».³⁵
21. Στις 19 Μαΐου 2026, η Βουλή των Ελλήνων υιοθέτησε τον ν. 5303/2026 περί κληρονομικού δικαίου. Το άρθρο 40 του νόμου αποτελεί **Εκπρόθεσμη και Άσχετη Τροπολογία** που κατέθεσε το Υπουργείο Δικαιοσύνης και τροποποιεί τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, εισάγοντας ειδικούς κανόνες και προθεσμίες για την έρευνα ποινικών αδικημάτων που τελούνται από βουλευτές.³⁶ Η διάταξη υιοθετήθηκε παρά τις προγενέστερες επιφυλάξεις που είχε διαβιβάσει η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία προς την ελληνική κυβέρνηση.³⁷

³¹ Article 10 Regulation (EU) 2024/1356 of the European Parliament and of the Council of 14 May 2024 introducing the screening of third-country nationals at the external borders [2024] OJ L 22.5.2024; Article 43(4) Regulation (EU) 2024/1348 of the European Parliament and of the Council of 14 May 2024 establishing a common procedure for international protection in the Union [2024] OJ L 22.5.2024.

³² Gov. Gazette A' 81/22.05.2026.

³³ Ombudsman, *Παρατηρήσεις* | Άρθρο 39 - Σχέδιο νόμου «Αναμόρφωση του κληρονομικού δικαίου και άλλες διατάξεις», 13 May 2026, [URL](#); Greek National Commission for Human Rights, 'Η ΕΕΔΑ στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή για το σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης', 14 May 2026, [URL](#); ΟΚΕ, *Γνώμη για το Σχέδιο Νόμου «Εφαρμογή του Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο και λοιπές διατάξεις του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου»*, 25 May 2026, 43, [URL](#).

³⁴ in.gr, 'Νέα ανοικία επίθεση Γεωργιάδη με ψέματα κατά της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας – «Εκβιάζει για ανανέωση της θητείας της», «Δεν είναι κανένας σοβαρός θεσμός»', 16 April 2026, [URL](#).

³⁵ Hellenic Parliament, Plenary Debate PZ', 16 April 2026.

³⁶ Article 32A Criminal Procedure Code, L 4620/2019, Gov. Gazette A' 96/11.06.2019, inserted by Article 40 L 5303/2026.

³⁷ Kathimerini, 'Κοβέσι: Στη δημοσιότητα οι δύο επιστολές της EPPO στον Φλωρίδη', 20 May 2026, [URL](#).

22. Στις 22 Μαΐου 2026, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία υπέβαλε επιστολή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 16 του Κανονισμού περί αιρεσιμότητας για το κράτος δικαίου,³⁸ αναφορικά με τις ως άνω διατάξεις και με την άρνηση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου να εγκρίνει την πενταετή ανανέωση της θητείας των Ευρωπαίων Εντεταλμένων Εισαγγελέων, όπως είχε αποφασιστεί από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία.³⁹

Ελευθερία του τύπου και πλουραλισμός

23. **SLAPPs:** Η Ελλάδα δεν έχει ακόμη μεταφέρει στην εθνική έννομη τάξη την Οδηγία κατά των SLAPP⁴⁰ ενώ οι δημοσιογράφοι συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν εκφοβισμό και στοχοποίηση λόγω της εργασίας τους. Στις 21 Μαΐου 2026, το Πρωτοδικείο Αθηνών εκδίκασε αγωγή 100.000 € κατά δημοσιογράφων των ΜΙΕΡ και ΕφΣυν που συμμετείχαν σε διασυνοριακή έρευνα για την Air Mediterranean, αεροπορική εταιρεία με έδρα την Αθήνα.⁴¹

Θεσμικά αντίβαρα

Νομοθετική διαδικασία

24. **Δημόσιες διαβουλεύσεις:** Όπως αναφέρθηκε στην έκθεσή μας, έχουμε παρατηρήσει ότι **Δημόσιες Διαβουλεύσεις** επί ορισμένων νομοσχεδίων εκκινήθηκαν χωρίς συνοδευτική ανάλυση συνεπειών ρύθμισης και/ή παρέμειναν χωρίς τέτοια ανάλυση κατά το μεγαλύτερο μέρος ή και ολόκληρη τη διάρκεια της διαβούλευσης. Η πρακτική αυτή φαίνεται να συνεχίζεται και το 2026 και δεν μπορεί πλέον να θεωρείται μεμονωμένο φαινόμενο.⁴² Η αποτυχία ουσιαστικής αξιοποίησης της συμβολής των συμμετεχόντων στις διαβουλεύσεις έχει επίσης επισημανθεί από τη Διάσκεψη ΜΚΟ του Συμβουλίου της Ευρώπης στην πρόσφατη έκθεσή της για την Ελλάδα.⁴³

³⁸ Regulation (EU, Euratom) 2020/2092 of the European Parliament and of the Council of 16 December 2020 on a general regime of conditionality for the protection of the Union budget [2020] OJ L1 433/1.

³⁹ EPPO, 'Statement regarding recent developments affecting the effective and independent functioning of the EPPO in Greece', 22 May 2026, [URL](#).

⁴⁰ Directive (EU) 2024/1069 of the European Parliament and of the Council of 11 April 2024 on protecting persons who engage in public participation from manifestly unfounded claims or abusive court proceedings ('Strategic lawsuits against public participation') [2024] OJ L 16.4.2024. Note also ESIEA, 'Η ΕΣΗΕΑ καλεί για την ενσωμάτωση της anti-SLAPP Ευρωπαϊκής Οδηγίας στο εθνικό δίκαιο', 1 April 2026, [URL](#).

⁴¹ Media Freedom Rapid Response, 'Greece: Abusive lawsuit against independent newsrooms should be dismissed', 13 May 2026, [URL](#).

⁴² Note, for instance, ΟΚΕ, *Γνώμη για το Σχέδιο Νόμου «Εφαρμογή του Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο και λοιπές διατάξεις του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου»*, 25 May 2026, 8-9.

⁴³ Council of Europe Conference of INGOs, *Civil participation in the decision-making process: First fact finding visit to Greece 11-15 November 2025*, 17 April 2026, para 51, [URL](#).

25. **Εκπρόθεσμες και άσχετες τροπολογίες:** Στην προαναφερθείσα συζήτηση στη Βουλή της 16ης Απριλίου 2026 για την κατάσταση του κράτους δικαίου, ο Πρωθυπουργός δήλωσε εσφαλμένα ότι το φαινόμενο των **εκπρόθεσμων τροπολογιών** έχει εκλείψει.⁴⁴ Αυτό αντικρούστηκε από την αντιπολίτευση με παραπομπή σε ερευνητικά πορίσματα, συμβατά με τα ευρήματα που διαχρονικά αναφέρουμε στην Επιτροπή κάθε χρόνο. Το γεγονός καταδεικνύει εκ νέου τη διαρκή ανάγκη για σαφείς συστάσεις προς την ελληνική κυβέρνηση σχετικά με τη νομοθετική διαδικασία, όπως τονίζεται στην έκθεσή μας. **Εκπρόθεσμες και Άσχετες Τροπολογίες** που κατατίθενται από υπουργούς συνεχίζουν να παρατηρούνται σε κρίσιμους τομείς που επηρεάζουν το κράτος δικαίου και τη λειτουργία των θεσμών. Για παράδειγμα, το άρθρο 40 του ν. 5303/2026, η διάταξη που μνημονεύεται στην ανωτέρω επιστολή της ΕΡΡΟ προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για **Παρεμβάσεις στο Έργο της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας**, κατατέθηκε μετά τις 21:00, την παραμονή της ψηφοφορίας στην ολομέλεια σε άσχετο νομοσχέδιο περί κληρονομικού δικαίου.⁴⁵
26. Επαναδιατυπώνουμε την ανάγκη σαφούς και ρητής ταυτοποίησης των αδυναμιών και ελλειμμάτων της νομοθετικής διαδικασίας, καθώς φαίνεται ότι τα ζητήματα αυτά αντιμετωπίζονται από τις ελληνικές αρχές μόνο όταν επισημαίνονται ρητά στην Έκθεση για το Κράτος Δικαίου.

Πλαίσιο λειτουργίας και ενδυνάμωσης της κοινωνίας των πολιτών

27. **Απαιτήσεις εγγραφής:** Οι διαρκείς ανησυχίες μας για τα αλληλοεπικαλυπτόμενα πλαίσια εγγραφής και τις επαχθείς απαιτήσεις που θέτει ιδίως το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου έχουν επισημανθεί και από τη Διάσκεψη ΜΚΟ του Συμβουλίου της Ευρώπης στην τελευταία της έκθεση για την Ελλάδα. Ως προς τις απαιτήσεις εγγραφής για οργανώσεις που εργάζονται με πρόσφυγες και μετανάστες, η Διάσκεψη ΜΚΟ σημείωσε ότι «διαπιστώθηκαν σημαντικά προβλήματα όσον αφορά την εγγραφή ΜΚΟ στο Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου» και επισήμανε ότι «δεν υπήρξε απλούστευση στις τροποποιήσεις που έγιναν μετά την επίσκεψη, κατόπιν της υιοθέτησης του Νόμου 5275/2026».⁴⁶ Καίρια, η έκθεση πρόσθεσε ότι «Συνήθως δεν δίνονται εξηγήσεις όταν απορρίπτονται αιτήσεις και αυτό αναπόφευκτα τροφοδοτεί την αίσθηση αυθαιρεσίας, η οποία αναμφίβολα ενισχύεται από την εχθρική, επίσημη ρητορική σχετικά με τις ΜΚΟ» και ότι «Συνολικά, υπάρχει σαφής έλλειψη εμπιστοσύνης προς τις ΜΚΟ, παρά το ότι περνούν από τη διαδικασία εγγραφής και την αξία των υπηρεσιών που παρέχουν».⁴⁷

⁴⁴ Hellenic Parliament, Plenary Debate PZ', 16 April 2026.

⁴⁵ Hellenic Parliament, Amendment 495/39, 18 May 2026, [URL](#).

⁴⁶ Council of Europe Conference of INGOs, *Civil participation in the decision-making process: First fact finding visit to Greece 11-15 November 2025*, 17 April 2026, paras 38-39.

⁴⁷ *Ibid*, paras 40-41.

28. Η Διάσκεψη ΜΚΟ του Συμβουλίου της Ευρώπης κατέληξε ότι «η αποτίμηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ότι έχει σημειωθεί περιορισμένη πρόοδος στην αξιολόγηση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου για την εγγραφή ΜΚΟ είναι κάπως επιεικής. Ωστόσο, η σύστασή της ότι οι απαιτήσεις εγγραφής για τις ΜΚΟ θα πρέπει να απλοποιηθούν με σκοπό τη διατήρηση ανοικτού πλαισίου για τη λειτουργία τους παραμένει επίκαιρη».⁴⁸
29. Στο πρώτο προσάρτημα της έκθεσής μας σημειώθηκε η υιοθέτηση του ν. 5275/2026 για τροποποιήσεις στο Μητρώο ΜΚΟ του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου,⁴⁹ καθώς και η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας να διατάξει επανασυζήτηση των αιτήσεων ακύρωσης του Φεβρουαρίου 2021 που είχαν συζητηθεί τον Δεκέμβριο 2022. Πριν από την επανασυζήτηση που είχε οριστεί για τις 3 Απριλίου 2026, το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου ζήτησε αναβολή, επικαλούμενο επικείμενη δημοσίευση ήδη υιοθετημένης νέας Κοινής Υπουργικής Απόφασης κατόπιν της έναρξης ισχύος του ν. 5275/2026. Το ΣτΕ ανέβαλε τη συζήτηση για τις 5 Ιουνίου 2026. Η νέα Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ) υιοθετήθηκε μόλις στις 8 Μαΐου 2026 και δημοσιεύτηκε στις 11 Μαΐου 2026.⁵⁰ Ενόψει αυτού, οι αιτούσες οργανώσεις ζήτησαν αναβολή της συζήτησης.
30. Κύρια στοιχεία της νέας ΚΥΑ για το Μητρώο ΜΚΟ περιλαμβάνουν τα εξής:
- ❖ Ως προς το πεδίο υποχρεώσεων εγγραφής, το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου καταχωρίζει στο Μητρώο ΜΚΟ «όλες τις ελληνικές και διεθνείς εθελοντικές οργανώσεις και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που πληρούν τις ελάχιστες αναγκαίες προϋποθέσεις για συμμετοχή στην υλοποίηση δράσεων στον τομέα της διεθνούς προστασίας, της μετανάστευσης και της κοινωνικής ένταξης. Μη κερδοσκοπικές οργανώσεις, εθελοντικές οργανώσεις και κάθε αντίστοιχη οργάνωση, ελληνική ή διεθνής, που δεν έχει εγγραφεί στο Μητρώο, δεν μπορεί να λαμβάνει κρατική ή ενωσιακή χρηματοδότηση ούτε να δρα με οποιονδήποτε τρόπο εντός των εγκαταστάσεων του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου»⁵¹ Ενώ το Υπουργείο έχει υποστηρίξει ότι το πεδίο εγγραφής περιορίζεται σε οργανώσεις που επιδιώκουν να λάβουν κρατική/ενωσιακή χρηματοδότηση ή να δραστηριοποιηθούν εντός των εγκαταστάσεών του, η ανωτέρω διατύπωση υποδηλώνει ότι ο αποκλεισμός από χρηματοδότηση και πρόσβαση σε εγκαταστάσεις του Υπουργείου ενδέχεται να είναι μόνο μία από πολλές συνέπειες της μη εγγραφής και όχι η μοναδική.

⁴⁸ *Ibid*, para 48.

⁴⁹ Article 78 L 4939/2022, Gov. Gazette A' 111/10.06.2022, as amended by Article 56 L 5275/2026, Gov. Gazette A' 17/06.02.2026.

⁵⁰ JMD 82876/2026, Gov. Gazette B' 2631/11.05.2026.

⁵¹ Article 1(2)(a) JMD 82876/2026.

- ❖ Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών εξακολουθούν να υποχρεούνται να εγγράφουν όλα τα μέλη, το προσωπικό και τους συνεργάτες τους στο Μητρώο Μελών ΜΚΟ, ανεξαρτήτως του αν τα πρόσωπα αυτά δραστηριοποιούνται εντός εγκαταστάσεων του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου ή όχι.⁵² Η ΚΥΑ ορίζει ότι «Η εγγραφή των προσώπων αυτών στο Μητρώο και η πιστοποίησή τους αποτελούν αναγκαία προϋπόθεση τόσο για τη δραστηριότητά τους εντός της ελληνικής επικράτειας όσο και για τη συνεργασία τους με δημόσιους φορείς».⁵³ Η διατύπωση αυτή φαίνεται να επιβεβαιώνει ότι οι συνέπειες της μη εγγραφής εκτείνονται πέραν του αποκλεισμού από εγκαταστάσεις του Υπουργείου ή από κρατική/ενωσιακή χρηματοδότηση, υποδεικνύοντας ευρύτερους περιορισμούς στην ικανότητα προσώπων και οργανώσεων να δραστηριοποιούνται στους συναφείς τομείς και να συνεργάζονται με δημόσιες αρχές.
- ❖ Ως προς τις απαιτήσεις εγγραφής για τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, η ΚΥΑ απαιτεί από τα διοικητικά στελέχη και/ή τους νόμιμους εκπροσώπους την υποβολή αντιγράφου ποινικού μητρώου και υπεύθυνης δήλωσης ότι δεν έχει ασκηθεί σε βάρος τους ποινική δίωξη για κακούργημα και ότι δεν έχει εκδοθεί εις βάρος τους αμετάκλητη καταδίκη για σειρά πλημμελημάτων, συμπεριλαμβανομένης της συκοφαντικής δυσφήμισης. Τα στοιχεία αυτά πρέπει να ανανεώνονται ετησίως, επί ποινή διαγραφής της οργάνωσης από το Μητρώο ΜΚΟ.⁵⁴ Υπενθυμίζεται ότι ο ν. 5275/2026 εισήγαγε την ιδιότητα μέλους οργάνωσης εγγεγραμμένης στο Μητρώο ΜΚΟ ως επιβαρυντική περίπτωση που μετατρέπει ορισμένα αδικήματα μεταναστευτικής νομοθεσίας σε κακούργηματα. Οι ίδιες υποχρεώσεις ισχύουν και για την εγγραφή μεμονωμένων μελών, προσωπικού και συνεργατών στο Μητρώο Μελών ΜΚΟ.⁵⁵
- ❖ Η ΚΥΑ διατηρεί τις ευρείες διακριτικές αρμοδιότητες του Γενικού Γραμματέα Υποδοχής Αιτούντων Άσυλο του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου ως προς την εγγραφή τόσο οργάνωσης όσο και φυσικών προσώπων, «σε συνδυασμό με πληροφορίες σχετικά με τη δραστηριότητα των φορέων» και «σε συνδυασμό με πληροφορίες σχετικά με την προσωπικότητα και την προηγούμενη δραστηριότητα των φυσικών προσώπων» αντιστοίχως.⁵⁶
- ❖ Ως προς τους λόγους διαγραφής, η «πλημμελής εκτέλεση έργου» από την οργάνωση ή από φυσικό πρόσωπο, όπως βεβαιώνεται με σχετικό έγγραφο αρμόδιας διοικητικής

⁵² Article 5(1) JMD 82876/2026.

⁵³ Article 1(3) JMD 82876/2026.

⁵⁴ Articles 3(2)(k)-(l) and 5(2)(i)-(j) JMD 82876/2026.

⁵⁵ Articles 10(b)-(c) and 14(2) JMD 82876/2026.

⁵⁶ Articles 3(4)(c) and 11(2) JMD 82876/2026.

αρχής, συνιστά λόγο διαγραφής από το Μητρώο ΜΚΟ ή το Μητρώο Μελών ΜΚΟ αντιστοίχως, ανεξαρτήτως του αν το έργο χρηματοδοτείται από κρατικούς ή ενωσιακούς πόρους ή αν υλοποιείται εντός ή εκτός εγκαταστάσεων του Υπουργείου.⁵⁷ Σε περίπτωση διαγραφής φυσικού προσώπου από το Μητρώο Μελών ΜΚΟ λόγω «πλημμελούς εκτέλεσης έργου», νέα αίτηση εγγραφής μπορεί να υποβληθεί μόνο μετά την παρέλευση διετίας.⁵⁸ Για τις οργανώσεις, η διετής απαγόρευση ισχύει σε περίπτωση διαγραφής από το Μητρώο ΜΚΟ λόγω μη συμμόρφωσης με οποιαδήποτε από τις υποχρεώσεις των εγγεγραμμένων οργανώσεων.⁵⁹

- ❖ Παρότι η ΚΥΑ απαιτεί τη διενέργεια Εκτίμησης Αντικτύπου στην Προστασία Δεδομένων (DPIA) σε περίπτωση ουσιώδους μεταβολής της λειτουργίας ή των χαρακτηριστικών των Μητρώων,⁶⁰ δεν είμαστε ενήμεροι για τη διενέργεια οποιασδήποτε DPIA πριν ή μετά τη δημοσίευσή της.

31. **Ποινικοποίηση υπερασπιστών/ριών ανθρωπίνων δικαιωμάτων:** Στις 16 Μαρτίου 2026 συνελήφθη ο ιδρυτής της νορβηγικής μη κερδοσκοπικής οργάνωσης Aegean Boat Report, κ. Tommy Olsen, κατόπιν Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης που εξέδωσε η Εισαγγελία Πρωτοδικών Κω.⁶¹ Η σύλληψη και η ενδεχόμενη έκδοσή του στην Ελλάδα συνδέονται με την ποινική δίωξη που κινήθηκε το 2022 κατά του ιδρυτή του Ελληνικού Παρατηρητηρίου των Συμφωνιών του Ελσίνκι, κ. Παναγιώτη Δημητρά, και στη συνέχεια κατά του Tommy Olsen, για συγκρότηση εγκληματικής οργάνωσης με σκοπό δήθεν τη διευκόλυνση της παράτυπης εισόδου και παραμονής υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελλάδα, όπως αναλύεται στην ενότητα της έκθεσής μας **Εχθρικό Περιβάλλον και Ποινικοποίησης**. Οι διαδικασίες αυτές έχουν εν πολλοίς επικριθεί ως άμεση απόπειρα ποινικοποίησης νόμιμης ανθρωπιστικής δράσης.⁶² «Γνωρίζω το έργο του Tommy στο Aegean Boat Report εδώ και χρόνια και φοβάμαι ότι οι κατηγορίες που αντιμετωπίζει έχουν ασκηθεί σε άμεση ανταπόδοση για το έργο του στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων μεταναστών, προσφύγων και αιτούντων άσυλο. Η δίωξή του φαίνεται να αποτελεί μέρος της μακροχρόνιας και καλά τεκμηριωμένης καταστολής των ανθρώπων που κάνουν τέτοιο έργο στην Ελλάδα και στα σύνορα της ΕΕ», δήλωσε ο Ειδικός Εισηγητής του ΟΗΕ για τους Υπερασπιστές Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων μετά τη σύλληψή του.⁶³ Ο Ειδικός Εισηγητής υπογράμμισε επίσης τον «ισχυρό κίνδυνο» η νομοθεσία «να χρησιμοποιηθεί για τη στοχοποίηση ανθρώπων που προάγουν και

⁵⁷ Articles 5(4) and 14(3) JMD 82876/2026.

⁵⁸ Article 15(4) JMD 82876/2026.

⁵⁹ Articles 5 and 6(3) JMD 82876/2026.

⁶⁰ Article 18(6) JMD 82876/2026.

⁶¹ ELDH, 'Cease the prosecution against activist Tommy Olsen', 26 March 2026, [URL](#).

⁶² Amnesty International, 'Norway: Release human rights defender Tommy Olsen and reject his extradition to Greece', 18 March 2026, [URL](#).

⁶³ UN Special Rapporteur on human rights defenders, Facebook post, 19 March 2026, [URL](#).

υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα στη χώρα», ιδίως μετά τη θέσπιση των ποινικών διατάξεων του ν. 5275/2026.⁶⁴

32. Στις 15 Μαΐου 2026, το Εφετείο Hålogaland στη Νορβηγία απέρριψε το αίτημα εκτέλεσης του Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης για την έκδοση του κ. Tommy Olsen. Το Δικαστήριο έκρινε ότι οι πράξεις που αποτελούν τη βάση των ποινικών κατηγοριών εναντίον του στην Ελλάδα δεν είναι αξιόποινες κατά το νορβηγικό δίκαιο και ότι οι κατηγορίες εγείρουν κινδύνους παραβίασης της ελευθερίας της έκφρασης.⁶⁵
33. **Διάλογος και συμμετοχή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων:** Το άρθρο 17 της ΚΥΑ 82876/2026 θεσπίζει διάταξη περί «δομημένου διαλόγου με φορείς της κοινωνίας των πολιτών», που προβλέπει τουλάχιστον δύο συνεδριάσεις ετησίως βάσει τακτικού προγραμματισμού. Περαιτέρω λεπτομέρειες για την εφαρμογή της διάταξης ανατίθενται στην «αρμόδια υπηρεσία».

⁶⁴ UN Special Rapporteur on human rights defenders, 'Greece: analysis of the new law on migration and its impact on HRDs supporting migrants, refugees and asylum seekers (joint communication)', 16 April 2026, [URL](#).

⁶⁵ Amnesty International, 'Norway: Further Information: Human rights defender extradition halted: Tommy Olsen', 22 May 2026, [URL](#).